

نگاهی به توسعه یگان‌های توپخانه ایران از دفاع مقدس تا کنون

از توپ‌های غنیمتی تا ساخت گلوله‌های هوشمند

علیرضا محمدی

در کنار اخبار خیره‌کننده‌ای که به صورت متناوب از پیشرفت‌های موشکی کشورمان مخابره می‌شود، اخبار دستیابی ایران به «مهمات هدایت لیزری توپخانه» نیز قابل توجه است. یگان توپخانه در تمامی کشورهای جهان از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است. کما اینکه در کشورمان پس از یک جنگ هشت ساله و پرفراز و نشیب، بیش از پیش به اهمیت این یگان پی بردیم؛ در زمانی که ارتش بعث عراق با استفاده از لشکرهای زرهی بی‌پایان خود سعی می‌کرد تا برتری‌اش را در نبردهای زمینی دیکته کند، یگان‌های توپخانه کشورمان اعم از ارتش و سپاه، عملکرد فوق‌العاده‌ای در برابر دشمن نشان دادند و در برخی عملیات‌ها، به‌رغم برتری چندبرابری تانک‌های دشمن (تظنیر آنچه در کربلای ۵ دیدیم)، تلفات و خسارات بسیاری به نیروهای دشمن وارد کردند.

نقش توپخانه در دفاع مقدس

۵۸ گردان توپخانه ارتش با شروع جنگ تحمیلی در ۳۱ شهریور ۱۳۵۹، ارتش تنها نیرویی بود که از یگان توپخانه صحرایی بهره می‌برد. به شکل کلی ۵۸ گردان توپخانه صحرایی با کالیبرهای مختلف و ۲۱ گردان پدافند هوایی در ارتش جمهوری اسلامی ایران وجود داشت. این یگان از عملیات آزادسازی سوسنگرد در آبان ۵۹ گرفته تا عملیات مرصاد در آخرین روزهای جنگ، در بسیاری از عملیات دفاع مقدس حضور چشمگیری داشت. خصوصاً آنکه شهید صیاد شیرازی که در مهر سال ۱۳۶۰ به عنوان فرمانده نیروی زمینی ارتش انتخاب شد، افسر یگان توپخانه بود و به نقش این یگان در عملیات مختلف تأکید می‌کرد. طرح «تپ» به جای خون» که متکی بر استفاده از آتش توپخانه مقدم دشمن بود، توسط صیاد شیرازی در عملیات ماه‌های ابتدایی سال ۱۳۶۲ به مورد اجرا گذاشته شد.

تشکیل یگان توپخانه سپاه

فروردین سال ۱۳۶۱، سپاه پاسداران آن میزبان از توپ‌های دشمن را طسی عملیات ثامن‌الامنه (ع)، طریق‌القدس و فتح‌المبین به غنیمت گرفته بود که بخواهد یگان توپخانه خود را تأسیس کند. در این زمان حدود ۱۰ گردان از توپ‌های غنیمتی در اختیار سپاه قرار داشت که باید سروسامانی به آنها داده

توپ ۱۵۵ میلیمتری عاقلورا

تشکیل یگان توپخانه سپاه

می‌شد. اینجا بود که شهیدان حسن شفیع‌زاده و حسن طهرانی مقدم، طرح تشکیل یگان توپخانه ارائه دادند و خود نیز پای کار این مهم ایستادند تا عملیات‌الی بیت‌المقدس یا همان فتح‌خرمشهر، به عنوان اولین عملیاتی باشد که سپاه از یگان توپخانه خود بهره می‌برد. توسعه یگان‌های توپخانه‌ای سپاه به حدی سریع بود که تا سال ۱۳۶۲ تمام لشکرهای سپاه یگان یافتن جنگ تحمیلی، توپخانه نیروی زمینی سپاه با هزاران نیروی مجرب و کارآمد و حدود ۶۰ گردان توپخانه سازمان‌دهی شده بود.

همکاری توپخانه سپاه و ارتش

این مسئله را نباید فراموش کرد که به‌رغم تشکیل یگان توپخانه سپاه، به جهت تسلیحات و تجاری که ارتش در این زمینه داشت، توپخانه ارتش تا پایان دفاع مقدس همکاری تنگاتنگی با یگان‌های توپخانه سپاه و همین‌طور نیروی زمینی آن داشت. حتی پس از اتمام سال ۱۳۶۳ که قرار شد سپاه و ارتش جداگانه عملیات انجام دهند، یگان توپخانه ارتش همچنان در عملیاتی که سپاه طراحی، فرماندهی و اجرا می‌کرد، حضور مؤثری داشت. عملیات والفجر ۸ به عنوان اولین عملیات سپاه در این دوره از جنگ، از حمایت یگان توپخانه ارتش در کنار دیگر یگان‌های آن نظیر نیروی هوایی، پدافند هوایی و... بهره می‌برد. حتی بسیاری از توپ‌های ارتش پس از فتح‌فلو تا مدت‌ها در این شبه‌جزیره

نمونه‌ای از توپ‌های ساخته شده در وزارت دفاع

خاطره یکی از رزمندگان ارتش از عملکرد یگان توپخانه در عملیات مرصاد

آتش دقیق توپخانه عقبه منافقین را سد کرده بود

در عقبه منافقین در اسلام‌آباد قرار داشت. با تجربیاتی که از دوران دفاع مقدس کسب کرده بودیم، با کمترین امکانات و به راحتی توانستیم راه‌های ورود و خروجی آنها را در اسلام‌آباد سد کنیم. کمی بعد دیدیم‌ها هم رسیدند و کارمان بهتر پیش رفت. منافقین روز چهارم گپیر افتاده بودند اما روز پنجم کاملاً متلاشی شدند. شامگاه همان روز چهارم ما دست از گلوله‌باران آنها برداشتم و در تاریکی شب هم به کارمان ادامه دادیم. این کار ما باعث قوت قلب رزمنده‌های ارتشی و سبجی شد که با تعداد کم سداره منافقین شده بودند. با سداره منافقین در اسلام‌آباد، آنها نمی‌توانستند به نیروهای‌شان که در جاده کرمانشاه گپیر افتاده بودند ملحق شوند. هر چه از زمان عملیات می‌گذشت،

تسلط ما هم روی منطقه و دشمن بیشتر می‌شد. روز پنجم مرداد از گردنه حسن‌آباد تا عقب، کردند را کاملاً تحت پوشش توپخانه و کاتیوشا قرار داده بودیم و چپمنی برای منافقین برپا شده بود. روز پنجم مرداد ستون نفاق کاملاً از هم پاشید و باقی‌مانده آنها پای پیاده فرار کردند اما رزمندگان آنها را تعقیب کردند.

خود ما در روز ششم مرداد با هماهنگی برادران سپاه عده‌ای از منافقین را که به روستای برده‌ای فرار کرده بودند، به شدت زیر آتش قرار دادیم. حدود ۴۵ دقیقه این گلوله‌باران ادامه داشت. بعد بچه‌های سپاه رفتند و منطقه را از نزدیک بررسی

بعدها گلوله‌های نقطه‌زن ایرانی توسعه بیشتری یافتند، در دو بر د ۱۶ و ۲۵ کیلومتر ساخته شدند. گلوله‌های کالیبر ۱۵۵ میلیمتری ساخت ایران که مشابه کراسنوپول ۲ روسی هستند به برد ۲۵ کیلومتر رسیده‌اند که این برد نسبت به نسل اول گلوله‌های بصیر بهبود یافته هستند

لیزری و هوشمند استفاده می‌کنند؛ گلوله‌های هدایت‌شونده ضمن برخورداری از سامانه هدفگیری مانند لیزری یا حرارتی در صد خطای بسیار کم و حتی در حد صفر دارند.

بصیر اولین گلوله توپ هوشمند ساخته شده در صنایع تسلیحاتی ایران بود که با طول تقریبی کمتر از ۱/۳ متر و کالیبر ۱۵۵ میلیمتر خود را به صنایع دفاعی ایران و جهان معرفی کرد. این برتابه (بصیر) از یک بدنه استوانه‌ای در عقب و یک بخش مخروطی در قسمت جلو تشکیل شده بود که در انتهای این بخش قسمت حسگر لیزری قرار گرفته بود.

گلوله‌های هدایت‌شونده در میدان عمل پس از آنکه گلوله بصیر در یگان توپخانه‌ای کشورمان جاسافتاد، دو آورد گاه مقابله با گروهک‌های تروریستی در شمال غرب کشور و همین‌طور بالا رفتن جنگ در جبهه مقاومت اسلامی، میادینی بودند که از این نوع گلوله‌ها به صورت عملی در آنها استفاده شد. اینجا بود که ارتش عملیاتی گلوله‌های هوشمند توپخانه در عرصه عمل به خوبی تجربه شد و به اثبات رسید.

بعدها گلوله‌های نقطه‌زن ایرانی توسعه بیشتری یافتند، در دو بر د ۱۶ و ۲۵ کیلومتر ساخته شدند. گلوله‌های کالیبر ۱۵۵ میلیمتری ساخت ایران که مشابه کراسنوپول ۲ روسی هستند به برد ۲۵ کیلومتر رسیده‌اند که این برد نسبت به نسل اول گلوله‌های بصیر بهبود یافته هستند.

همچنین از حدود سه دهه پیش صنعت دفاعی ایران سازنده انواع تسلیحات راکتی سطح به سطح در رده توپخانه‌ای بوده که نمونه‌های پرتاب‌شونده چندلوله‌ای کالیبر ۱۰۷ تا ۳۳۳ میلیمتر را شامل می‌شود؛ راکت‌های ۲۴۰ و ۳۳۳ میلیمتری فلق ۱ و ۲ کوتاه‌برد با سرچنگی سنگین و راکت‌های میانبرد دوربرد فجر ۳ و ۵ از این دسته هستند.

کند. کار یگان توپخانه به قدری خوب و دقیق بود که اعلام شد منافقین پناه برده به این روستای خالی از سکنه تا نافر آخر کشته شده‌اند. توپخانه ارتش از اولین روز جنگ عملکرد خوبی در جبهه‌ها داشت و این عملکرد خوب تا آخرین ساعت جنگ نیز ادامه یافت.

نگاه

عملکرد درخشان پدافند هوایی ایران از دفاع مقدس تا امروز

ایران جزو برترین قدرت‌های دفاعی دنیا

حضور پدافند هوایی در تمام روزها و لحظات جنگ محسوس بود. ساقط کردن پنج فروند هواپیمای دشمن در مهر ۱۳۶۰ در عملیات ثامن‌الامنه (ع)، انهدام ۱۶ فروند هواپیمای چهار فروند بالگرد دشمن در آذر ۱۳۶۰ در عملیات طریق‌القدس، سرنگون کردن ۲۷ فروند هواپیمای دشمن در فروردین ۱۳۶۱ در عملیات فتح‌المبین، ساقط نمودن ۵۳ فروند هواپیمای سه فروند بالگرد دشمن در اردیبهشت و خرداد ۱۳۶۱ در عملیات بیت‌المقدس و شاهکار تاریخی پدافند در سرنگونی و انهدام ۷۰ فروند هواپیمای دشمن در بهمن ۱۳۶۴ در عملیات والفجر ۸ (فلق) نمونه‌ای از حماسه‌ها و رشادت‌های دل‌آورد مردان پدافند هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران به شمار می‌رود.

در زمان جنگ تحمیلی، پدافند هوایی علاوه بر اینکه وظیفه تأمین امنیت هوایی صحنه نبرد و خطوط مقدم جبهه‌ها را بر عهده داشت وظایف دیگری از جمله تأمین دفاع هوایی از شهرها در مقابله هواپیماها و حتی موشک‌های رژیم بعث

سامانه پدافند باور ۳۳۳

عراق، دفاع هوایی از مراکز مهم و استراتژیک کشور نظیر پالایشگاه‌ها، کارخانه‌ها، پل‌ها و حتی دفاع از مراکز غیراستراتژیک کشور را نیز بر عهده داشت. در جنگ نفتکش‌ها دفاع از نفتکش‌های ایرانی را بر عهده توپخانه‌های عراقی‌ها همراه با نیروی هوایی بر عهده پدافند هوایی بود. اگر چه معمولاً عملکرد درخشان پدافند هوایی به دلایل امنیتی و حفاظتی در گمنامی تبلیغاتی رقم می‌خورد.

پدافند هوایی دارای عملکردی درخشان در سال‌های دفاع مقدس است به گونه‌ای که امام خمینی (ره) کارکنان پدافند هوایی را «عزیزان شجاع» خطاب فرمودند و همچنین مقام معظم رهبری عملکرد پدافند هوایی در «عملیات والفجر ۸» و آزادسازی فلورا «دفاع معجزه‌آسا» دانستند و هم‌اکنون نیز طبق فرمایش ایشان، پدافند هوایی در اولویت یکم و خط مقدم دفاع و امنیت کشور قرار دارد.

پدافند هوایی ایران در طول این سال‌ها پیشرفت قابل توجهی داشته است. پدافند هوایی سوم خرداد، باور ۳۳۳ و مرصاد نمونه‌های از پیشرفت‌های دفاعی کشور در طول سال‌های اخیر بوده‌است. اگر در هشت سال دفاع مقدس پس از آن از تجهیزات خارجی استفاده می‌شد امروز با تکیه بر توان داخلی و با استفاده از دانش بومی، هیچ وابستگی خارجی به هیچ کشوری در خصوص ساخت و خرید تجهیزات پدافندی وجود ندارد و ایران در دفاع هوایی نه تنها در منطقه بلکه در دنیا جزو برترین‌هاست.

پدافند‌های هوایی سوم خرداد، باور ۳۳۳ و مرصاد نمونه‌ای از پیشرفت‌های دفاعی کشور در طول سال‌های اخیر بوده است. اگر در هشت سال دفاع مقدس و پس از آن از تجهیزات خارجی استفاده می‌شد امروز با تکیه بر توان داخلی و با استفاده از دانش بومی، هیچ وابستگی خارجی به هیچ کشوری در خصوص ساخت و خرید تجهیزات پدافندی وجود ندارد و ایران در دفاع هوایی نه تنها در منطقه بلکه در دنیا جزو برترین‌هاست.

۶	۷		۴		
۸	۵		۶	۲	
			۷	۵	
۴	۶		۱		
			۵	۸	۳
			۱	۷	
	۹	۷	۱		
			۳		

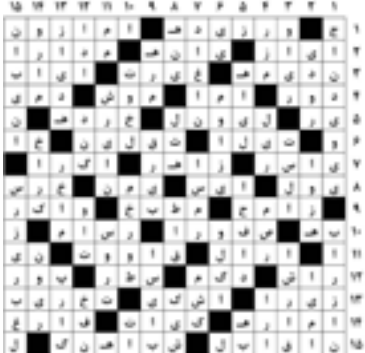
جدول سودوکو

ارقام ۹ تا ۹ را طوری قرار دهید که در هر ردیف، ستون و مربع‌های کوچک سه در سه فقط یک بار به کار روند.

جدول کلمات متقاطع

پاسخ جدول شماره ۶۳۱۰

ا	د	و	و	س	ب	ا	ا	ا
و	ا	س	و	ا	ا	ب	ا	ا
ب	ا	ا	ا	ا	س	و	و	و
ا	و	و	ب	ا	س	ا	ا	ا
ا	س	ا	ا	و	ا	و	ب	ا
ا	ب	ا	ا	ا	و	و	س	ا
س	و	ا	ا	و	ا	ا	ب	ا
ا	ا	ب	س	ا	ا	ا	و	و
و	ا	ا	ا	ب	و	ا	ا	س

طراح:علیرضا سجادی فر | شماره ۴۳۱۱

از راست به چپ

- عنوانی برای دیپلمات اخراج شده - نظرات - ۲ - داری ایرانی ایدز - کوبیدنی مطبخ - نام قدیم مشکین شهر
- بیننده - همدم - پارچه نازک از پنبه یا دیبا - ۴ - اسم دخترانه فرانسوی - شیرازمند - مرغ می‌رود - روغن زیتون
- بلندمرتبه - استانی در افغانستان - سو و جانب - ۶ - حرف خطاب - یار امام علی - اصرار - ۷ - پارچه پنبه‌ای - در زمان سرفه خصوصاً در نوزادان و کودکان مفید است - پیروزی - ۸ - شماره پرونده - پول زور - ناپسند و ناچور
- خمیازه - ظلمات - نیاز خوزستانی - ۱۰ - باور قلبی - سخن چین - از اقامار مشتری - ۱۱ - زوبین - درختی که رودبار را آراسته است - سوغات دامغان - ۱۲ - هر مثلی دارد - گشاده - بالغل - مادر وطن - ۱۳ - دامن کوتاه و گشاده و پرچین - پول آذربایجان - اولین زامز امام حسین - ۱۴ - ضربه فوتبالی - مسگر - از اسامی بانوان - ۱۵ - جد - نخستین بانوی شاعر پارسی گوی معاصر رودکی

از بالا به پایین

- خودپرداز - کنایه از کار سخت و طاقت‌فرسا - ۲ - پدر اختراع - بی خیال و بی‌قید - واحد اندازه‌گیری گرما
- شمشیر برنده - قانون مغولی - صحرایی در مصر - ۴ - منطقه‌ای صنعتی در آلمان - عمو - اندازه لباس - نوعی شیرینی - ۵ - چوب خوشبو - قلاب چندشاخه که گوشت را به آن می‌ویزند - ثمر - ۶ - محول کردن - لکت - رقم آخر
- گورا - بی‌بی و خاتون - دوستدار - ۸ - قبیله - رود بزرگ سوئیس - سبزی خوشبو - ۹ - نذر - کاسه چوبی - شن
- درخت زبان گنجشک - تمام و کل - یکجا و کامل - ۱۱ - سانحه نشده - دریاچه افریقا - پروفوسور حیوانات
- ۱۲ - انبار کشتی - دانشمند - دوشاب - کوشش - ۱۳ - نقص ایمنی دستگاه ایمنی بدن - بیماری تب روده - هرینه - ۱۴ - گیاه خار شتر - روایت‌کننده - چاه‌ها - ۱۵ - نویسنده غرور و تعصب - مربوط به خارج از کشور